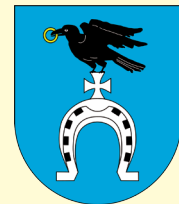

Przeгляд Wydarzeń

w gminie Ruda-Huta

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

LIPIEC 2023 nr 2 (70)

ISSN 16897943

OGÓLNOPOLSKI FESTIWAL TEATRÓW I MONODRAMISTÓW

WYŻYNA TEATRALNA

03-06|20
SIERPNI|23

BOLKOWANIE - 20 sierpnia 2023 r.

Jednogłośnie absolutorium i wotum zaufania dla Wójta Gminy Ruda-Huta

29 czerwca 2023 roku odbyła się XLI sesja Rady Gminy Ruda-Huta, na której radni jednogłośnie udzielili Wójtowi Gminy absolutorium z tytułu wykonania budżetu gminy za 2022 rok. - str.2.

Kazimierz Smal odznaczony Krzyżem Świętego Floriana

12 maja 2023 r. w Lublinie odbyły się Wojewódzkie Obchody Dnia Strażaka połączone z jubileuszem 150-lecia straży pożarnej w Lublinie. - str. 2.

Przebudowa drogi powiatowej

Droga powiatowa 1825L rozpoczyna się przy dawnym posterunku policji w Rudzie-Hucie, przecina przejazd kolejowy i kończy się obok stacji kolejowej w Rudzie-Opalinie, ma 1480 m. - str.2.

Jednogłośnie absolutorium i wotum zaufania dla Wójta Gminy Ruda-Huta

29 czerwca 2023 roku odbyła się XLI sesja Rady Gminy Ruda-Huta, na której radni jednogłośnie udzielili Wójtowi Gminy absolutorium z tytułu wykonania budżetu gminy za 2022 rok.

Radni po wysłuchaniu raportu o stanie gminy za 2022 rok, który przedstawił kierownik Referatu Organizacyjnego **Jarosław Walczuk** również jednogłośnie udzielili wójtowi **Kazimierzowi Smalowi** wotum zaufania.

Na sesji zostały przyjęte: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ruda-Huta na lata 2023-2030 oraz Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023- 2025.

Mając na uwadze dobro mieszkańców gminy poruszano również tematy związane z remontami dróg gminnych oraz odkrzyczeniem poboczy.

Ewa Huzar

Kazimierz Smal odznaczony Krzyżem Świętego Floriana

12 maja 2023 r. w Lublinie odbyły się Wojewódzkie obchody Dnia Strażaka połączone z jubileuszem 150-lecia straży pożarnej w Lublinie.

Uroczystości rozpoczęły się mszą świętą w Archikatedrze Lubelskiej. Następnie zaproszeni goście wraz z kompanią honorową, orkiestrą i pocztami sztandarowymi przemarszerowali ulicami Lublina na Plac Teatralny. Dalsza część uroczystości odbywała się w Filharmonii im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie, gdzie odbyła się Uroczysta Gala.

W trakcie uroczystej gali Wojewoda Lubelski **Lech Sprawka** oraz Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej gen. brygadier **Andrzej**

Bartkowiak odznaczył Krzyżem Świętego Floriana 5 druhow, wśród nich druha **Kazimierza Smala**, Wójta Gminy Ruda-Huta, Prezesa Zarządu Oddziału Powiatowego ZOSP RP w Chełmie.

Krzyż Świętego Floriana to polskie cywilne odznaczenie państwowe ustanowione 17 grudnia 2021 r., nadawane przez Prezydenta RP na wniosek ministra szczególnie zasłużonym i wyróżniającym się członkom Ochotniczej Straży Pożarnej. Jest nagrodą za wybitne osiągnięcia w realizacji zadań wynikających z bycia członkiem OSP.

Patronem krzyża jest Święty Florian. Wśród polskich odznaczeń zajmuje miejsce za Lotniczym Krzyżem Zasługi, a przed Medalem za Ofiarność i Odwagę.

Jarosław Walczuk

Przebudowa drogi powiatowej

Droga powiatowa 1825L rozpoczyna się przy dawnym posterunku policji w Rudzie-Hucie, przecina przejazd kolejowy i kończy się obok stacji kolejowej w Rudzie-Opalinie, ma 1480 m. - str.2.

Obecnie trwają tu prace przy przebudowie chodników oraz kanalizacji deszczowej, budowane są zjazdy na posesje z kostki brukowej oraz masy asfaltowej, przebudowane zostały zatoki autobusowe w Rudzie-Opalinie. Kolejnym etapem inwestycji jest przebudowa przejazdu kolejowego w Rudzie-Opalinie. Finalnie jezdnia zostanie pokryta dwoma warstwami nakładki asfaltowej (warstwa wiążąca oraz warstwa ścieralna). Na całym odcinku zostaną utworzone trzy przejścia dla pieszych oraz oznakowanie pionowe i poziome. Inwestycja znacząco poprawi bezpieczeństwo użytkowników drogi szczególnie na odcinku przy szkole podstawowej w Rudzie-Hucie, gdzie przy chodniku wbudowane zostaną bariery ochronne.

Ta ważna inwestycja w centrum Rudy-Huty jest efektem dobrej współpracy Gminy Ruda-Huta z Powiatem Chełmskim. Gmina Ruda-

-Huta przejęła od Powiatu Chełmskiego na potrzeby realizacji zadania drogę powiatową, wykonała projekt budowlany, uzyskała pozwolenie na budowę i pozyskała na ten cel dofinansowanie ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w kwocie 1.645.702,00 zł. Wkład własny został zapewniony przez Powiat Chełmski – 1.323.321,38 zł i Gminę Ruda-Huta – 316.500,00zł. Całkowity budżet projektu to 3.285.523,38zł

Wykonawcą robót jest firma Zakład Budowlano-Drogowy „DROG-MOST” Łukasz Michalski Sp. z o.o. wyłoniona w postępowaniu przetargowym.

Jarosław Walczuk

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Budowa wodociągu i kanalizacji w trakcie

23 czerwca 2022 r. została podpisana umowa na „Budowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w Gminie Ruda-Huta”.

Dotychczas została wykonana sieć wodociągowa w miejscowościach: Rudka, Howa, Jazików i Miłosław, obecnie firma jest na etapie wykonywania przyłączy wodociągowych. Wiele odcinków sieci wodociągowej zostało wykonanych metodą przewiertu sterowanego, dzięki czemu uniknięto wykopów ziemnych.

Kolejny etap - budowa sieci kanalizacji sanitarnej zostanie rozpoczęta po uzyskaniu niezbędnych pozwoleń.

Inwestycja obejmuje budowę 11145,3 m sieci kanalizacyjnej z przyłą-

czami w miejscowościach Ruda-Huta (ul. Zielona i ul. Kościelna), część miejscowości Chromówka, Ruda-Opalin i część miejscowości Ruda-Kolonia oraz 11948 m sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowościach Howa, Jazików, Miłosław, Rudka i Hniszów-Kolonia. Całkowity budżet inwestycji wyniesie 9.920.000,00 zł.

Projekt współfinansowany z: Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych w kwocie 8.766.087,00 zł.

Wkład Gminy Ruda-Huta w kwocie 1.033.912,99 zł

Wykonawcą inwestycji jest Gminny Zakład Obsługi Spółka z o.o., Okopy-Kolonia 49, 22-175 Dorohusk wyłoniony w przetargu.

Krzysztof Lewczuk

Dzień Dziecka w Szkole Podstawowej

30 maja 2023 r. Szkoła Podstawowa w Rudzie-Hucie zorganizowała dla uczniów Dzień Dziecka.

Uczniowie klas 6, 7, 8 wzięli udział w grze terenowej przygotowanej przez kadrę pedagogiczną. Jej celem było przejście siedmiu stacji zlokalizowanych na terenie szkoły i wokół niej, na orliku oraz rozwiązanie zadań. Na początku organizatorzy przedstawili tematykę, cele i zasady gry. Następnie uczniowie podzieleni zostali na drużyny i w każdej z nich wybrali kapitana. Drużyny otrzymały mapy, na których zaznaczono punkty kontrolne, do których mieli dotrzeć, wykonać zadanie i uzyskać potwierdzenie na karcie gry. Na koniec przypomniano o zasadach bezpiecznego poruszania się i zaliczania punktów w dowolnej kolejności. Gra trwała 120 minut. Nad bezpieczeństwem uczestników czuwali nauczyciele i chętni uczniowie z klas ósmych. Drużyny musiały zaliczyć kolejne zadania, które czekały na nich w poszczególnych bazach tj.: „Działania matematyczne”, „Przyroda wokół nas”, „English Puzzle”,

„Z Tobą, Pani!”, „Historia z bliska”, „Patrę, myślę, wiem”, „Do dzieła”. Po zaliczeniu wszystkich punktów kontrolnych drużyny zgromadziły się przy ognisku, gdzie organizatorzy przygotowali kiełbaski, napoje oraz owoce dla uczniów. Nauczyciele podliczyli w tym czasie zgromadzone punkty i ogłosili wyniki: I miejsce – drużyna z klasy 8 a, II miejsce – drużyna z klasy 8 b, III miejsce – drużyna z klasy 6 (I grupa), IV miejsce – drużyna z klasy 6 (II grupa), V miejsce – drużyna z klasy 7.

Dyplomy i upominki rozdane zostały podczas apelu podsumowującego wyniki nauczania.

Natomiast dla uczniów klas 0-5 odbyła się zabawa z wodzirejem, którą poprowadził Pan Piotr. Organizatorzy przygotowali wiele atrakcji: dmuchańce, ogromne bańki mydlane, wiele ciekawych konkursów, tj. bieg z przeszkodami, skoki w workach, konkursy zręcznościowe, rzuty do celu, slalom itp. Zorganizowane święto przyniosło dzieciom wiele radości.

Katarzyna Lipiak

Tam, gdzie kwitną kasztany

15 czerwca 2023 r. w Hucie Kultury odbyła się promocja książki pt. „Tam, gdzie kwitną kasztany” prof. dr. hab. Józefa Zająca, senatora Rzeczypospolitej Polskiej VIII, IX i X kadencji.

Uczestnicy spotkania, mieszkańcy gminy Ruda-Huta, uczniowie, nauczyciele wysłuchali rozmowy prowadzonej przez dyrektora Biblioteki Publicznej **Martę Kordas** z prof. dr. hab. Józefem Zającem na tematy poruszane w książce, a dotyczące dziejów rodziny Zająców od 1865 r. Autor opowiadał o górcie, na którą sprowadzili się jego przodkowie, a dziś mieszka on sam. Opisał poszczególne pokolenia, rozpoczynając

od XIX w. W książce czytelnicy znajdą opisy rodów, zabytków, kościołów i ich proboszczów. Dużo miejsca autor poświęca codziennemu życiu mieszkańców, pracom domowym i polowym, zwyczajom i tradycjom świątecznym.

Podczas spotkania fragmenty książki czytał **Zygmunt Gardziński**, kierownik działu ds. współpracy z zagranicą Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie. Piosenki śpiewał **Marian Adamowicz**, kolega z lat szkolnych prof. Zająca. Prezentację zdjęć rodzinnych omówiła wraz z profesorem dr **Beata Fałda**, prorektor ds. studenckich Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie.

Na zakończenie spotkania, wśród uczestników, rozlosowano 10 książek. Natomiast przybyli goście otrzymali upominki wręczone przez Przewodniczącą Gminy Ruda-Huta **Piotra Śliwę** oraz Zastępcę Wójta **Agnieszkę Woszczewską**.

Marta Kordas

Kolory - premiera

11 czerwca 2023 r. w Hucie Kultury odbyła się premiera spektaklu *Kolory* w wykonaniu Teatru OKO.

Na scenie zaprezentowali się: **Aleksandra Honory, Karolina Szwalikowska, Natalia Wróblewska, Dominika Zawiślańska, Przemysław Borkowski, Jakub Zwolak**. Reżyserem spektaklu jest **Marcin Woszczewski**, za scenariusz odpowiadają Marcin Woszczewski i grupa.

Licznie zgromadzona publiczność ciepło przyjęła dwudziestą ósmą premierę Teatru OKO. Po spektaklu odbyła się dyskusja na temat poruszonego zagadnienia w odniesieniu do otaczającej nas rzeczywistości. „*Kolory*” to obraz teraźniejszego świata przepuszczony przez pryzmat wizji George’a Orwell’a. Znając twórczość Orwell’a, pamiętając zabawy z dzieciństwa i choć trochę obserwując teraźniejszość z pewnością, każdy z widzów odnalazł przesłanie. Spektakl celnie podsumowała **Anna Jabłońska**, nauczycielka ze Szkoły Podstawowej w Rudzie-Hucie, słowami: „Orwelowska diagnoza rzeczywistości powoli rodzi nadzieję na kolory wokół nas, piękne kolory, współgrające z wartościami, na których odbudowanie czekamy”.

Obsada świetnie odnalazła się w problematyce, którą porusza. Ich determinacja i głód sceniczny zaowocowała mocną energią, którą można było poczuć i zobaczyć podczas spektaklu. Na ręce reżysera oraz aktorów zostały złożone gratulacje i kwiaty przez Zastępcę Wójta Gminy Ruda-Huta **Agnieszkę Woszczewską** oraz jednego z najstarszych aktorów Teatru OKO **Marcina Nawrockiego**.

Serdeczne podziękowania oraz słodki upominek za wykonanie kostiumów do spektaklu otrzymała **Urszula Molenda**. Wyrzycielami wdzięczności w imieniu Teatru OKO i Gminnego Ośrodka Kultury w Rudzie-Hucie byli Karolina Szwalikowska oraz Marcin Woszczewski.

Marcin Nawrocki

Premiera *Upiorów Tuwima*

18 czerwca 2023 r., w Hucie Kultury odbyła się premiera spektaklu *Upiory Tuwima* w wykonaniu Teatru OKO.

Przedstawienie jest dziełem najmłodszej grupy Teatru OKO. Na scenie po raz pierwszy stanęli: **Marlena Fedoruk, Kinga Panas, Zofia Sołtys, Marcelina Szarpak, Julia Wilkos, Aleksandra Wójtowicz, Gabriel Nadolski, Michał Nadolski, Igor Psuja, Julian Sawiś**. Reżyserem spektaklu oraz autorem scenariusza jest **Marcin Woszczewski**.

Spektakl jest swego rodzaju edukacyjną zabawą osadzoną na kanwie poezji dla dzieci oraz tej, którą Julian Tuwim kierował do starszego odbiorcy. Przedstawienie ma swój nietypowy klimat, a także przesłanie, które jest refleksją, pozostawioną przez pandemiczną rzeczywistość. Izolacja, samotność, indywidualność i nasze „zmartwienia/upiory”. W ten oto sposób słowo „upiory” zyskuje wiele znaczeń.

Licznie zgromadzona publiczność bardzo ciepło przyjęła debiutantów Teatru OKO wchodząc w ich „półsenną opowieść”. Po spektaklu odbyła się dyskusja na temat poruszonego w premierowym spektaklu zagadnienia. Jak zawsze można było liczyć na bardzo trafne podsumowanie **Anny Jabłońskiej** - nauczyciela ze Szkoły Podstawowej w Rudzie-Hucie, słowami: *Upiory Tuwima ujawniły senny świat ludzi osobliwie czujących rzeczywistość, świat gestów, wrażeń, braku dialogu, a w pozorowanym dialogu braku porozumienia, świat dźwięków*.

Gratulacje i słodkie upominki dla młodych aktorów zostały złożone przez Zastępcę Wójta Gminy Ruda-Huta **Agnieszkę Woszczewską** oraz jednego z najstarszych aktorów Teatru OKO **Marcina Nawrockiego**. Na ręce reżysera Marcina Woszczewskiego zostały złożone podziękowania, wyrzycielką wdzięczności w imieniu Teatru OKO i Gminnego Ośrodka Kultury w Rudzie-Hucie była **Marlena Fedoruk**.

Marcin Nawrocki

Obchody Międzynarodowego Dnia Teatru 2023

31 marca 2023 r. w sali widowiskowej Huty Kultury odbyły się obchody Międzynarodowego Dnia Teatru, zorganizowane przez Gminny Ośrodek Kultury w Rudzie-Hucie, Teatr OKO oraz grupę MMS Impro.

Zgromadzoną publiczność przywitani **Marcin Woszczewski** oraz **Marcin Nawrocki**. Następnie **Dominika Zawiślańska** odczytała orędzie Międzynarodowego Instytutu Teatralnego, którego autorką jest egipska aktorka Samiha Ayoub, a **Przemysław Borkowski** odczytał orędzie Polskiego Ośrodka Międzynarodowego Instytutu Teatralnego, autorstwa ukraińskiej reżyserki, dyrektorki teatru „Arabsky” w Charkowie Swietłany Oleszko. Głos zabrała również **Agnieszka Woszczewska**, która w imieniu swoim i Wójta Gminy Ruda-Huta **Kazimierza Smala**, złożyła życzenia z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru.

Kolejnym punktem była gala wręczenia dyplomów dla osób zaangażowanych w życie teatralne gminy Ruda-Huta. Wyróżnienia otrzymali: **Kazimierz Smal, Agnieszka Woszczewska, Piotr Śliwa, Jarosław Walczuk, Monika Zwierzyńska-Surdel, Bogdan Sawicki, Mariusz Szalewicz, Adam Marszałuk, Dorota Sawicka, Anna Jabłońska, Artur Durek, Lena Sawiś, Marta Kordas, Marta Walczuk, Iwona Borodej, Barbara Humeniuk, Iwona Matejuk, Ewa Małyga, Dominika Antoniewicz, Marcela Dąbrowska, Damian Grzywna, Paulina Iwaniszczuk, Wiktoria Kędzierawska, Mirosław Majewski, Paulina Mierzicka, Marcin Nawrocki, Jakub Połajdowicz, Patryk Połajdowicz, Aleksandra Sobczuk, Karol Sobczuk, Karolina Szwalikowska, Marcin Słupczyński, Mateusz Sawiś, Robert Wróblewski, Szymon Woszczewski, Przemysław Borkowski, Aleksandra Honory, Natalia Wróblewska, Dominika Zawiślańska, Jakub Zwolak, Marlena Fedoruk, Michał Nadolski, Gabriel Nadolski, Igor Psuja, Magdalena Rozmarynowska, Marcelina Szarpak, Zofia Sołtys, Julian Sawiś, Julia Wilkos, Ola Wójtowicz, Adam Gedenacz, Martyna Hawryluk, Dymytr**

Kryachun, Kinga Pans, Sofia Trambowetska, Amelia Wróblewska, Denis Zhovtak. Dyplomy wręczyli: Zastępca Wójta Gminy Ruda Huta Agnieszka Woszczewska oraz Przewodniczący Rady Gminy Ruda-Huta Piotr Śliwa.

Po zakończonej gali publiczność obejrzała film „ZADRA” w reżyserii **Marka Kościółka** oraz **Marcina Pławskiego**, który powstał w Hucie Kultury w ubiegłym roku, podczas warsztatów teatralno-filmowych.

Ostatnim punktem tegorocznych obchodów Międzynarodowego Dnia Teatru był „Wieczór Komedii Improwizowanej V” w wykonaniu grupy MMS Impro z gościnnym udziałem Teatru OKO.

Marcin Nawrocki

Teatralny Dzień Dziecka w Hucie Kultury

2 czerwca 2023 r. w Hucie Kultury po raz kolejny gościł Henryk Hryniewicz, aktor Teatru Nemno z Rzeszowa.

Najmłodsza i najbardziej wymagająca publiczność z gminy Ruda-Huta mogła zobaczyć wesołą sztukę „Smok wawelski”, w której królestwo króla Kraka nękanie jest przez okrutnego smoka. Do królestwa przybywają śmiałkowie, licząc na wygraną z bestią i nagrodę. Dokonał tego dopiero szewczyk, który swoim sprytem przechrzył smoka, podrzucając mu trucizną zaszytą w skórę barana. Spektakl spotkał się z ogromnym aplauzem dzieci. Scenariusz i reżyseria Henryk Hryniewicz, scenografia **Dagmara Jemioła-Hryniewicka**, muzyka **Miłosz Markiewicz**.

Natomiast w drugim spektaklu, zatytułowanym „Życie”, który był dedykowany dorosłej widowni, widzowie zobaczyli dwie pacyнки i aktora, którzy w metaforyczny sposób opowiedzieli o ludziach z marginesu społecznego, ich problemach, niespełnionych marzeniach, filozofii, etyce postępowania, a także, a może przede wszystkim, przyjaźni, lojalności i potrzebie bliskości. Gutek, Józek i ich tajemniczy gość w sposób groteskowy zobrazowali codzienne życie. Reżyseria, scenografia, muzyka Henryk Hryniewicz.

Teatr Nemno powstał w 2014 r., jego pomysłodawcą jest aktor i reżyser spektakli Henryk Hryniewicz oraz Dagmara Jemioła-Hryniewicka, która czuwa nad plastyczną oprawą. Spektakle prezentowane są na festiwalach teatralnych w Polsce i za granicą, w domach kultury, szkołach, przedszkolach oraz imprezach okolicznościowych.

Iwona Matejuk

Konferencja „Moje życie w moich rękach”

25 maja 2023 r. w sali widowiskowej Huta Kultury odbyła się konferencja, której przewodziło hasło „Moje życie w moich rękach”.

Celem konferencji było przedstawienie problemu występowania chorób o podłożu onkologicznym w naszym regionie oraz promowanie profilaktyki zdrowia w zakresie schorzeń nowotworowych. Na konferencję przybyli: prof. dr hab. **Józef Zając**, Senator RP, profesor Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie, dr **Beata Fałda** prorektor ds. studenckich PANS w Chełmie, prof. dr hab. nauk medycznych **Jerzy Srużyna**, kierownik Kliniki Chirurgii Plastycznej Rekonstrukcyjnej i Leczenia Oparzeń Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. W imieniu profesor **Barbary Ślusarskiej** z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie prelekcję pt. „Planuję długie życie – ABC kodeksu walki z nowotworem” wygłosiła mgr **Aneta Jędrzejewska**, doktorantka ze Szkoły Doktorskiej UM w Lublinie. Następnie dr nauk o zdrowiu **Grzegorz Nowicki** z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, opowiedział o programie profilaktyki nowotworowej. Informacje na temat chorób nowotworowych i ochrony zdrowia w gminie Ruda-Huta przedstawił lek. **Lesław Moniak** z NZOZ Ruda-Med Ośrodka Zdrowia w Rudzie-Hucie. Mgr **Elżbieta Kiszczak-Kubiak** z SPWSS w Chełmie przekazała informacje na temat źródeł wsparcia w chorobie nowotworowej. Dr **Joanna Piszczek**, dyrektor Instytutu Nauk Medycznych Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Chełmie, specjalista w dziedzinie pielęgniarstwa onkologicznego Oddziału Chirurgii Plastycznej COZL w Lublinie i WCLoIChr w Łęcznej, zaprezentowała temat opieki pielęgniarskiej i zapobiegania powikłaniom po operacjach rekonstrukcyjnych w oddziałach chirurgii plastycznej. **Laura Morow-Panasiuk**, mgr fizjoterapii ze Szkoły Policealnej – Medyczne Studium Zawodowe im. Władysławy Szoc w Chełmie, opowiedziała o automasażu po mastektomii jako skutecznym sposobie powrotu do zdrowia. Doświadczona chorobą nowotworową **Dorota Sawicka** wraz z **Ewą Jusiuk**, która opowiedziała o chorobie syna, poruszyły ważne zagadnienie na temat badań profilaktycznych – czy warto je robić? Wzruszające historie zmagania się z chorobą uświadomiły uczestnikom konferencji, że tylko determinacja, optymizm i wiara w siebie pozwalają na powrót do zdrowia. Podsumowania konferencji dokonał Wójt Gminy Ruda-Huta inż. **Kazimierz Smal**.

W kolejnej części spotkania wręczono uczniom nagrody i dyplomy za udział w konkursie plastycznym „Moje życie w moich rękach”. Laureatami są: **Julia Mazurkiewicz**, **Wiktoria Urbańczyk**, **Martyna Huryn**, **Antoni Guściora**, **Maja Dziechciaruk**, **Patryk Toporowski**, **Klara Dąbrowska**, **Karol Bukszyński**, **Patrycja Kloc**, **Julia Oziębło**, **Ewelina Dąbrowska**.

Podczas konferencji odbyły się również warsztaty i konsultacje zdrowotne przeprowadzone przez pracowników Szkoły Policealnej Medyczne Studium Zawodowe im. Władysławy Szoc w Chełmie,

pracowników PANS w Chełmie. Można było dokonać pomiaru ciśnienia tętniczego, pobrania krwi, zobaczyć automasaż kończyny górnej dla pacjentów zagrożonych obrzękiem, masaż profilaktyczny karku, barków i dłoni, jak uzyskać informacje jak utrzymać prawidłową masę ciała, wykonać zabiegi pielęgnacyjne, dokonać samoobserwacji zdrowotnej.

Konferencję zorganizowali: Dyrektor Szkoły Podstawowej im. por. Zbigniewa Twardego ps. „Trzask” w Rudzie-Hucie **Adam Marszałuk**, Wicedyrektor **Dorota Sawicka** we współpracy z GOK Huta Kultury w Rudzie-Hucie i Biblioteką Publiczną Gminy Ruda-Huta.

Głównymi założeniami konferencji były: promocja zdrowia, profilaktyka nowotworowa, zwiększenie świadomości zdrowotnej jej uczestników oraz zachęcenie do dbania o zdrowie i wykonywania badań profilaktycznych.

Dorota Sawicka

XI Wojewódzki Konkurs Historyczno-Literacki „Życie, działalność i twórczość Henryka Michała Kamińskiego”

7 czerwca 2023 r. w Szkole Podstawowej im. por. Zbigniewa Twardego ps. „Trzask” w Rudzie-Hucie odbyła się akademii, podsumowująca wyniki XI Wojewódzkiego Konkursu Historyczno-Literackiego „Życie, działalność i twórczość Henryka Michała Kamińskiego” pod Honorowym Patronatem Lubelskiego Kuratora Oświaty Teresy Misiuk.

Celem konkursu było popularyzowanie wśród młodzieży sylwetki Henryka Michała Kamińskiego, w szczególności: rozbudzanie ciekawości poznawczej i twórczego myślenia uczniów, kształcenie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy, poszukiwanie wartości estetycznych literatury, skłonienie uczniów do refleksji nad słowami Henryka Michała Kamińskiego, autora dzieł kultury polskiej oraz rozwijanie talentów pisarskich wśród uczniów.

Przedmiotem, a zarazem tematem konkursu było napisanie twórczego opowiadania na temat „Wyobraź sobie, że Filaret Prawdowski przeniósł się do Twojego świata. Napisz opowiadanie o waszej wspólnej przygodzie, podczas której bohaterowi (Henrykowi Michałowi Kamińskiemu) przyznano tytuł Postępowego Demokrata. Wypracowanie powinno dowodzić, że dobrze znasz życie, działalność i twórczość Henryka Michała Kamińskiego”. Konkurs dedykowany był uczniom klas 7-8 ze szkół podstawowych województwa lubelskiego. Komisja Konkursowa: przewodnicząca **Anna Jabłońska**, członkowie: **Adam Marszałuk** i **Agnieszka Polak** przyznała dwa równorzędne miejsca **Marlenie Fedoruk** oraz **Julii Wilkos**. Obie laureatki XI Wojewódzkiego Konkursu Historyczno-Literackiego „Życie, działalność i twórczość Henryka Michała Kamińskiego” reprezentują Szkołę Podstawową w Rudzie-Hucie. Został również rozstrzygnięty szkolny konkurs plastyczny pod tytułem „Henryk Michał Kamiński wciąż inspiruje”, którego koordynatorem była **Wioletta Hołomiej**. Podsumowań dokonała wicedyrektor szkoły **Dorota Sawicka**. Laureatami zostali: **Julia Skrzypiec**, **Faustyna Opolska**, **Wiktoria Wysokińska**, **Igor Psuja**, **Andrzej Łazarz**, **Maksymilian Śliwiński**. Wyróżnienia otrzymali: **Jakub Zwierzyński**, **Matylda Zacharczuk**, **Miłosz Koperski**, **Magdalena Stolarczyk**.

Podczas akademii przygotowanej przez uczniów starszych klas pod opieką **Anny Jabłońskiej** oraz **Agnieszki Suszczyk** można było przeżyć występy uzdolnionej literacko i muzycznie młodzieży. Akordeonista, uczeń klasy 8 b **Michał Szwalikowski** wykonał „Poloneza” Ogińskiego, „Marsz turecki” Wolfganga Amadeusza Mozarta, „Taniec węgierski” J. Brahmsa i walczyk „Powrót jaskółek”. W literackich wspomnieniach można było wsłuchać się w wiersze absolwentów szkoły, którzy pisali o patronie, autorski utwór gimnazjalistki **Aleksandry Sawczuk** wykonał Igor Psuja, wiersz twórczyni z Czułycz **Henryki Dederko** wykonała **Marlena Fedoruk**. Hymn LO im. H. M. Kamińskiego w Rudzie-Hucie zaprezentowali ósmoklasiści **Wojciech Rafalski** i **Damian Woźnicki**. Laureatki konkursu historyczno-literackiego odczytały fragmenty swoich opowiadań. Uczennica klasy 7 **Vitalina Novytska** wykonała dwa utwory w wersji ukraińskiej i rosyjskiej. Zaś ósmoklasistka **Roksana Sawicka** zaśpiewała utwory Sanah „Nic dwa razy” oraz K. Bednarka „Spragniony”. Nie lada przeżyciem było wysłuchanie życzeń i pozdrowień z Argentyny od prawnuka H. M. Kamińskiego **Ricardo Kamińskiego**, sercem Polaka, rudzianina, choć od kilku pokoleń Argentyńczyka z Villa Maria. Specjalnie dla Ricardo uczennice: **F. Opolska**, **A. Krawczyńska**, **W. Kriachun**, **J. Oziębło**, **K. Łyszkowicz**, **J. Hurko**, **N. Kościelecka** i **E. Dąbrowska** wykonały taniec z flagami argentyńsko-polskimi do utworu „Heart of Courage” Extreme. Niewątpliwie był to jeden z bardziej wzniosłych momentów akademii. Akademię prowadziły **Julia Suszczyk** i **Marlena Fedoruk**. Dyrektor **Adam Marszałuk** podsumował osiągnięcia uczniów, z sentymentem wspominał o historii konkursów o H. M. Kamińskim organizowanych przez szkołę, podziękował za przygotowany program artystyczny uroczystości. Na zakończenie wójt **Kazimierz Smal** podkreślił istotną rolę autorytetów w życiu młodych ludzi, wyraził przekonanie, że postawa uczniów i idee, które przyświecały uroczystości określają tożsamość społeczności lokalnej i szkoły. Akademia uświetniona została obecnością gości: Przewodniczącego Rady Gminy Ruda-Huta **Piotra Śliwy**, Przewodniczącego Rady Powiatu w Chełmie **Jarosława Walczuka**, Wójta Gminy Ruda-Huta **Kazimierza Smala**, zastępcy Wójta Gminy Ruda-Huta **Agnieszki Woszczewskiej** oraz przewodniczącej Rady Rodziców **Anny Nadolskiej**.

Anna Jabłońska

II miejsce Julii

30 maja 2023 r. uczniowie ze szkół powiatu chełmskiego wystartowali w III Powiatowym Konkursie Muzycznym „Żołnierskie nuty”.

Reprezentantką Szkoły Podstawowej w Rudzie-Hucie była **Julia Panasiuk**, uczennica klasy II a, która w kategorii klasy II-III wyśpiewała II miejsce.

Wydarzenie zorganizowane zostało przez Szkołę Podstawową im. ks. J. Dąbrowskiego w Żółtańcach we współpracy z dowódcą 19. Batalionu zmechanizowanego w Chełmie. Patronami honorowymi byli Starosta Chełmski **Piotr Deniszczuk** i Wójt Gminy Chełm **Wiesław Kociuba**.

Bożena Nowosad

Stop agresji

29 maja 2023 r. w Hucie Kultury odbyły się warsztaty dla młodzieży Stop agresji, prowadzone Anną Zmysłowską i Agatą Lamch z Fundacji Rozwoju Świadomości Emocjonalnej Emocja w Lublina.

W warsztatach wzięło udział 30 uczniów ze szkoły Podstawowej w Rudzie-Hucie. Pierwszą częścią stanowiło omówienie prezentacji dotyczącej inteligencji emocjonalnej: co to jest, jak ją rozwijać, jakie wyróżniamy rodzaje emocji, jak sobie z nimi radzić aby nie przeradzały się w agresję. Następnie uczniowie zostali podzieleni na dwie grupy. Pracowali w nich nad wypisaniem swoich zalet i omówieniem jednej z nich. Potem każdy musiał zastanowić się kiedy odczuwa złość, w jakich okolicznościach i co robi w tej sytuacji. Okazuje się, że najczęściej nie komunikujemy drugiej osobie, że jej niewłaściwe zachowanie wywołało w nas złość, przykrość, i dlaczego. Główną przyczyną jest to, że nie chcemy zrobić przykrości. Dlatego prowadzące pokazały grupom w jaki sposób należy komunikować innym, tak aby nie obrazić drugiej osoby ale jednocześnie wyjaśnić daną sytuację. Uczestnicy dowiedzieli się jakie są rodzaje agresji, i w jakich sytuacjach możemy mówić o jej występowaniu. Warsztaty miały na celu zwrócenie uwagi na coraz częściej pojawiającą się wokół nas agresję i obojętność, które prowadzą do tragedii.

Zajęcia finansowane były z funduszu Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Rudzie-Hucie.

Marta Kordas

Spotkanie z Afryką

5 czerwca 2023 r. w Hucie Kultury odbyły się dwa spotkania z podróżnikiem, fotografem i miłośnikiem Afryki Robertem Gondkiem.

W oby spotkaniach uczestniczyły dzieci i młodzież z klas 4-8 szkoły podstawowej oraz mieszkańcy gminy, którzy interesują się podróżowaniem i Afryką. Podróżnik przedstawił prezentację swoich zdjęć, jakie udało mu się zrobić podczas wypraw do Afryki. Jak sam mówił odwiedził dotychczas 34 kraje afrykańskie, ale w planie ma odwiedzenie wszystkich. Opowiadał o zwyczajach zwierząt zamieszkujących ten kontynent, o zwyczajach i tradycji ludzi, transporcie, jedzeniu i wielu innych tamtejszych ciekawostkach. Pokazał 5 najniebezpieczniejszych zwierząt Afryki, do których należą: lew, słoń, bawół afrykański, nosorożec czarny i hipopotam. Sam uważa, że najgroźniejszym zwierzęciem jest komar, ponieważ to właśnie on przenosi wiele śmiertelnych chorób.

Robert Gonddek jest podróżnikiem, fotografem i miłośnik Afryki. Za konsekwentną realizację projektu „W drodze na najwyższe szczyty Afryki”, mającego na celu zdobycie najwyższych szczytów w każdym afrykańskim kraju otrzymał wyróżnienia w kategorii WYCZYN ROKU 2016 podczas Kolosów w Gdyni, czyli największego i najbardziej prestiżowego festiwalu podróżniczego w Polsce. Autor licznych pokazów podróżniczych nagradzanych przez publiczność i jury podczas festiwalu w Łodzi, Środzie Wielkopolskiej i Poznaniu. Swoje teksty publikował w magazynach National Geographic Traveler.

Podróże, Poznaj Świat, NPM, czy All Inclusive. Autor książki/albumu fotograficznego pod tytułem „W drodze na najwyższe szczyty Afryki”,

a także ebooka podróżniczego „Poradnik przed podróżą do Afryki - Tanzania, Kenia”. Organizuje wyprawy na afrykański kontynent i uczy się języka Suahili. Jest również właścicielem afrykańskiego sklepu internetowego Szczyty

Afryki (<https://www.szczytyafryki.pl/sklep/>) z oryginalnymi i niepowtarzalnymi wyrobami z Afryki: biżuterią, kosmetykami, rzeźbami, maskami, figurkami i innymi dekoracjami.

Marta Kordas

Głośne czytanie dla dzieci z zerówki

29 marca 2023 r. dzieci z klas zerowych wraz z wychowawczyniami odwiedziły Bibliotekę Publiczną. Część z nich przychodzi regularnie z rodzicami, część była po raz pierwszy.

Mali uczniowie posłuchali informacji o bibliotece, zasadach korzystania i zachowania się w bibliotece. Następnie wszystkie usiadły na dywanie w kąci dla dzieci i posłuchały czytanych przez bibliotekarkę wierszy z książeczki pt. „Przysłowia polskie. Rymowanki dla dzieci”. W każdym wierszyku ukryte było przysłowie. Dzieci bardzo chętnie dyskutowały o przeczytanych wierszach oraz słuchały ciekawostek na tematy związane z czytaną książką. Okazało się, że mają bardzo dużą wiedzę i są dobrymi obserwatorami rzeczywistości.

Zerowiaki posłuchały również wiersza Jana Brzechwy pt. „Na straganie” i odgadły wszystkie pokazane im na obrazkach warzy-

wa. Potrafiły również połączyć obrazki przedmiotów, które się rymują.

Wierszami i rymami bibliotekarki nawiązały do obchodzonego wcześniej Światowego Dnia Poezji.

Marta Walczuk

80. rocznica wybuchu powstania w getcie warszawskim

24 kwietnia 2023 r. w Hucie Kultury w sali widowiskowej trwały obchody 80. rocznicy wybuchu powstania w getcie warszawskim.

W spotkaniu uczestniczyła młodzież szkolna, nauczyciele, zaproszeni mieszkańcy gminy Ruda-Huta, którzy przy wejściu na salę otrzymali papierowe żonkile - symbol powstania w getcie. Żonkile związane są z postacią Marka Edelmana, ostatniego przywódcy Żydowskiej Organizacji Bojowej, który w każdą rocznicę Powstania w Getcie Warszawskim dostawał te kwiaty od anonimowej osoby. Sam również co roku 19 kwietnia składał je pod Pomnikiem Bohaterów Getta.

Uczestnicy wysłuchali o represjach Żydów, nakładanych na nich przez Niemców nakazach i zakazach, aż do próby ich całkowitego unicestwienia.

Następnie wyświetlone zostały filmy zrealizowane przez Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN w Warszawie: „Zdażyć przed Panem Bogiem” na podstawie książki Hanny Krall, „Muranów. Dzielnica północna” oraz „Żydzi i my. Znajdź różnicę”. Po filmach przedstawiono krótką prezentację „Znani Polacy pochodzenia żydowskiego”.

Na zakończenie dyrektor Biblioteki Publicznej, **Marta Kordas**, opowiedziała młodzieży o przyczynach antysemityzmu na świecie, który doprowadził do śmierci około 6 mln Żydów, o tym jak nienawiść, propaganda, manipulacja mogą wyzwolić najgorsze instynkty w ludziach i doprowadzić do morderstw. Spotkaniu przyświecały słowa Marka Edelmana: Bo nienawiść dużo łatwiej wzbudzić, niż skłonić do miłości. Nienawiść jest łatwa. Miłość wymaga wysiłku i poświęcenia.

Marta Kordas

Turniej czytelniczy w Hucie Kultury

18 maja 2023 r. w Bibliotece Publicznej Gminy Ruda-Huta odbył się turniej czytelniczy. Wzięli w nim udział uczniowie klasy 5 wraz z nauczycielką Agnieszką Polak.

W ramach rozgrzewki młodzież, podzielona na dwie grupy, musiała odnaleźć w zbiorach słownik języka polskiego oraz romans. Obie grupy bardzo dobrze poradziły sobie z zadaniem. Zanim przystąpiły do kolejnego polecenia, posłuchały o 6-tomowej książce „Osobliwy dom pani Peregrine”, która opowiada historię 16-letniego chłopca, który po śmierci dziadka jedzie na wyspę Carinholm, aby odnaleźć dom sierot, gdzie niegdyś, jako mały chłopiec, mieszkał jego dziadek. Z czasem, na wyspie, zaczynają dziać się niewytłumaczalne i przerażające wydarzenia. Ciekawostką jest fakt, że autor, Ranson Riggs, do napisania książki wykorzystał autentyczne, stare i bardzo dziwne fotografie.

Takie fotografie zostały przygotowane również przez bibliotekarki. Każda grupa otrzymała zbiór zdjęć na podstawie których musiała ułożyć opowiadanie. Okazało się, że uczniowie mają bardzo dużą fantazję a z wymyślonych na szybko historii można byłoby utworzyć ciekawe powieści.

Po napisaniu opowieści uczniowie bawili się w kalambury. W każdej grupie jedna osoba pokazywała wylosowany wcześniej tytuł lektury tak, aby pozostali mogli odgadnąć. Obrazowe wyjaśnienie tytułów nie było prostym zadaniem.

Za zmagania wszyscy uczestnicy otrzymali drobne nagrody.

Marta Walczuk

Filmowy dzień dla dzieci i dorosłych

12 maja 2023 r. był w Hucie Kultury dniem filmowym, zarówno dla dzieci jak i dla dorosłych.

Przed południem wyświetlony został dla przedszkolaków film pt. „Kubuś Puchatek i hefalumpy”. Była to opowieść o wielkiej przygodzie, którą przeżyli mieszkańcy Stumilowego Lasu, a w szczególności Maleństwo. Jest to historia o strachu przed nieznanym oraz o przyjaźni. Spotkanie filmowe było również okazją do rozdania nagród dla najlepszych czytelników. Otrzymały je dzieci z przedszkola, które bardzo często wraz z rodzicami przychodzą do biblioteki i korzystają z jej zbiorów.

Po południu został wyświetlony film dla dorosłych widów pt. „Złodziejka książek”. To historia dziewczynki, która trafia do rodziny zastępczej w Niemczech. Tam

przeżywa trudne i piękne chwile. A w tym wszystkim towarzyszą jej książki, które wykrada z domu burmistrza.

Filmy wyświetlane są na mocy Parasola Licencyjnego MPLC.

Marta Walczuk

Sukces Roksany Sawickiej i Eweliny Dąbrowskiej na XX Wojewódzkim Festiwalu Piosenki Anglojęzycznej

21 kwietnia 2023 r. w Chełmskim Domu Kultury odbyła się jubileuszowa gala XX Wojewódzkiego Festiwalu Piosenki Anglojęzycznej. Jest to największy festiwal piosenki obcojęzycznej w regionie.

Wystąpili w niej uczniowie szkół podstawowych, a warunkiem wzięcia udziału w gali finałowej było przejście eliminacji wstępnych. Spośród setki nadesłanych zgłoszeń do finału zakwalifikowała się Roksana Sawicka z klasy VIII B oraz Ewelina Dąbrowska z klasy VII. Obydwie uczennice zostały laureatkami tego prestiżowego konkursu. Roksana perfekcyjnie zaśpiewała piosenkę pt. „Stay” z repertuaru Rihanny i zajęła I miejsce. Ewelina zaprezentowała utwór pt. „Another love”, którą w oryginale wykonuje Tom Odell i została laureatką III miejsca.

Konkurs, którego głównym organizatorem jest IV Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi w Chełmie, jest wpisany na kuratorską listę konkursów wojewódzkich, uwzględnianych w procesie rekrutacji, w związku z tym Roksana i Ewelina uzyskały dodatkowe punkty w staraniach rekrutacyjnych do szkoły ponadpodstawowej.

Imprezą towarzyszącą Festiwalowi jest Kuźnia Młodych Talentów

Aleksandra Panasiuk-Białoskurska

Julia Suszczyk laureatką wojewódzkiego konkursu

Uczennica Szkoły Podstawowej w Rudzie-Hucie Julia Suszczyk została jedną z 12 laureatów III wojewódzkiego konkursu „Echa Konstytucji 3 maja w moim regionie. Refleksje nad dziełem Komisji Edukacji Narodowej w okresie przedkonstytucyjnym”. 6 maja 2023 r. w Szkole Podstawowej nr 2 w Radzynie Podlaskim odbyła się gala finałowa tego konkursu.

Julia Suszczyk startowała z ponad 215. uczestnikami, pokonała 200 osób. Zaprezentowała swój wiersz pt. „Konstytucjo, w Tobie wielka siła”. Jej wiersz wyróżnia się ciekawą formą artystyczną, ma budowę sonetu, stanowi pomost łączący przeszłość z przyszłością, jest egzemplifikacją dumy narodowej i manifestem patriotyzmu młodego pokolenia. Jako laureatka odebrała z rąk Lubelskiego Kuratora Oświaty Teresy Misiuk oraz Poseł do Parlamentu EU Beaty Mazurek dyplom oraz nagrody rzeczowe. Podziękowania otrzymali również nauczyciele, opiekunowie merytoryczni wyróżnionej młodzieży. Podkreślono szacunek i zaangażowanie nauczycieli w budowanie wartości młodego pokolenia, w tym ponadczasowej wartości pamięci o przeszłości, inspirowaniu uczniów do rozwoju umiejętności i talentów.

Prowadzącym uroczystość był Starszy Wizytator Kuratorium Oświaty w Lublinie Marcin Rybicki. Zaproszonych gości powitał Burmistrz Radzyna Podlaskiego Jerzy Rębek, który był gospodarzem uroczystości. Obecny był również Dyrektor Delegatury w Chełmie Kuratorium Oświaty w Lublinie Arkadiusz Kwieciński. Uroczystość miała podniosły charakter, była retransmitowana przez TVP3.

Konkurs został zorganizowany przez Poseł do Parlamentu Europejskiego Beatę Mazurek oraz Teresę Misiuk, Lubelskiego Kuratora Oświaty pod Honorowym Patronatem Jarosława Stawiarskiego, Marszałka Województwa Lubelskiego.

Anna Jabłońska

Igor Psuja finalistą konkursu wiedzy o Poleskim Parku Narodowym

Uczeń Szkoły Podstawowej w Rudzie-Hucie Igor Psuja został finalistą XXIII Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Poleskim Parku Narodowym, który odbył się 2 czerwca 2023 r. w Urszulinie.

Konkurs był o tematyce przyrodniczej obejmującej zagadnienia takie jak: sieć obszarów Natura 2000 w rejonie Poleskiego Parku Narodowego, fauna i flora Parku, środowisko geograficzne Parku, ochrona przyrody. Uczestnicy wykazali się wiadomościami i umiejętnościami z zakresu ekologii, biologii, geografii, zoologii, a także turystyki przyrodniczej i krajoznawczej. Podczas etapu ogólnopolskiego, uczestnicy musieli zmierzyć się z niełatwymi zadaniami testowymi. Odpowiedzi uczniów zostały następnie sprawdzone przez komisję konkursową składającą się z przedstawicieli Poleskiego Parku Narodowego oraz nauczycieli. Po wyłonieniu laureatów odbyło się uroczyste wręczenie nagród rzeczowych.

Konkurs zorganizowany był przez Poleski Park Narodowy wraz z Lubelskim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz Publicznym Gimnazjum Nr 1 we Włodawie.

Robert Jokisz

ECHA DZIEJÓW:

Poznaniacy na terenie gminy Ruda-Huta

W wyniku agresji Niemiec na Polskę w 1939 roku, część terytorium II Rzeczypospolitej objęła okupacja niemiecka. Zachodnie tereny Polski zostały anektowane dekretem Hitlera i wcielone do Rzeszy¹ już w październiku tego roku. Utworzono Okręg Rzeszy - Reichsgau Wartheland lub Warthegau - Poznań, którego nazwę w styczniu 1940 roku przemianowano na Kraj Warty. Niemcy uznawali ten teren za rdzennie niemiecki, chociaż 90 % ludności stanowili Polacy, zaś resztę Żydzi i Niemcy. Władze Rzeszy postanowiły, że Kraj Warty zamieszkuje tylko Niemcy, będzie to kraj czysty rasowo wg hitlerowskiej ideologii. Rozpoczęły się dokuczliwości wobec Polaków i Żydów; m. in. w sklepach, restauracjach, lokalach i miejscach publicznych – nawet na ławkach w parkach pojawiły się napisy – *Tylko dla Niemców*.

Już w październiku 1939 roku władze hitlerowskie w Kraju Warty, wydały nakazy i zakazy wobec Polaków: ... *aby oddać wszystkie przyrządy do przerobu mleka, jak wirówki i maselnice nie było wolno przerabiać mleka w domu. ... trzeba było odprowadzić rowery, kto nie dostał pozwolenia na jego posiadanie. ... Polacy musieli mieć rower oznaczony... tabliczką i karty rowerowe. ... Pod koniec 1939 roku w miejsce polskich nazw miejscowości wprowadzono niemieckie*².

Rząd Rzeszy dla „oczyszczenia” terenu Kraju Warty z innych nacji niż niemiecka podjął decyzję o ich wysiedleniu, bo tak jak cała Wielka Rzesza Niemiecka miał być „czysty rasowo”. Polakom - przedsiębiorcom, właścicielom ziemskim – zabrano majątki bez rekompensaty.

Na miejsce wysiedlonych Polaków przesiedlono Niemców z terenów Chełmszczyzny, Podlasia, Wołynia, Galicji, wchodzących do Generalnej Guberni. Byli to już właściwie potomkowie kolonistów niemieckich, którzy w dużej liczbie osiedlali się tutaj już od połowy XIX wieku za zgodą władz carskich, którym podlegały te tereny. Intencją władz carskich było wówczas wykorzystanie kolonistów niemieckich w okiełznaniu powstańczego żywiołu polskiego narodu przeciwko Rosji w trakcie powstań 1831, 1863 i nadal trwającego sprzeciwu.

Jedną z takich przesiedleńczych akcji pod nazwą *Akcja Chełmska* trwała od września 1940 do połowy 1941 roku. Pierwszy transport Niemców z terenu chełmskiego do Warthegau – Kraju Warty odjechał już na początku września 1940 roku.

W okolicy Rudy-Huty, w Poczekajce, o wyjeździe Niemców w tej akcji wiadano już na początku sierpnia 1940 roku: *Cieszę się, że nasi Niemcy już lada dzień wyjadą. Na ich miejsce mają przyjechać poznaniacy...*³. Zaczęły się w okolicy przygotowania na tę okoliczność: *W tym tygodniu, po dzisiejszej niedzieli, do wszystkich wsi, gdzie mieszkają Niemcy i Volksdeutsche (czyt. folksdojczyce)*⁴, *przyjeżdżają żandarmi, którzy będą kwaterowali do czasu wyjazdu „naszych” Niemców i przyjazdu na ich miejsce Polaków z poznańskiego i bydgoskiego...*⁵.

Już 17 września 1940 roku do Poczekajki przyjechali dwaj żandarmi niemieccy, mający czuwać nad przebiegiem przesiedlenia. Miejscowy sołtys Sonerbijer – Niemiec, prowadząc ich na kwaterę, gdzie będą mieszkali, pokazywał po drodze gospodarstwa niemieckie.

Wyjazd miejscowych Niemców do Waterlandu stał się faktem. Przyjazd żandarmów wzbudził niepokój mieszkańców, szczególnie działaczy aktywnego miejscowego podziemia walczącego z okupantem: *...pozostaje pytanie, czy żandarmi ograniczą nam życie i możliwość poruszania się, czy też nie? Zobaczymy co powie sołtys – członek podziemia. Wśród naszych Niemców nie widać zbyt wielkiego entuzjazmu i radości z wyjazdu, są raczej przynębieni i zmartwieni. Szczególnie starzy Niemcy...*⁶.

Zdarzały się przypadki rodzinnych pokojarzeń kolonistów z rodzinami polskimi i odwrotnie. Toteż przed rozstaniem – wyjazdem, odbywały się pożegnalne spotkania rodzinne i sąsiedzkie. W niedzielę, 22 września ... *Na Leśniczówce u Bulców... dziś pożegnalna zabawa dla sąsiadów Polaków przed wyjazdem Niemców do Vaterlandu. Zabawie patronuje mieszkający na kwaterze u Bulców wachmistrz (dowódca) żandarmerii...*⁷. Uczestniczący

w zabawie żandarmi mieli widowisko. Twierdzili, że *takich tańców jeszcze nie widzieli, jak oberek – 360 obrotów na minutę*.

Jeden z młodych tutejszych Niemców, umundurowany uczeń szkoły niemieckiej żandarmerii, akurat urlopujący, ze łzami w oczach, w tej sytuacji pożegnał się z zaprzyjaźnioną rodziną Waldowskich. Prosił też, *by mu wolno było w razie czego przyjechać do nas*. Opowiadał o szkole w której się uczy, że *...wpajają w nich nienawiść do Polaków, słowem rozbudzają sadyzm, zmuszają do bicia i znęcania się...*⁸.

Już we wtorek 8 października 1940 roku: *Od rana we wsi ruch. Dziś wyjeżdżają wreszcie nasi Niemcy. W kierunku Rudy Huty ciągnie się sznur furmanek, wyładowanych tym, co mają najlepszego. Reszta najgorsza pozostaje na miejscu dla poznaniaków, przyjeżdżających na ich miejsce z rejonów włączonych do Wielkiej Rzeszy. Po południu wraca z powrotem sznur furmanek, ale już z poznaniakami. Wyjazd Niemców i przyjazd poznaniaków odbywa się pod nadzorem żandarmów, a zatem sprawnie i bez zakłóceń*⁹. Powracające furmanki przywoziły poznaniaków od stacji kolejowej w Rudzie Opalin, którzy przyjechali pociągiem z Chełma. Tam, w Chełmie otrzymali „skierowania” do poszczególnych miejscowości na terenie powiatu chełmskiego, nie tylko na teren obecnej gminy Ruda-Huta.

Ksiądz Stanisław Grzegorzczak, proboszcz parafii Ruda-Huta w piśmie z dnia 12 marca 1941 roku do Kurii Lubelskiej informował o 700 duszach (osobach), które osiedliły się w miejscowej parafii¹⁰.

W Rudzie-Hucie, przy granicy z Zarudnią, po wyjeździe Niemców, pozostał po nich kościół (kircha) ewangelicko-augsburski. Natomiast w głębi Zarudni cmentarz „niemiecki”, czyli ewangelicko-augsburski. Szczątki takich cmentarzy znajdują się też w Gotówce, Karolinowie, Leśniczówce, Marysinie.

Przykra była reakcja poznaniaków na nowe warunki życiowe, które musieli przyjąć; ... *siedzą i płaczą, nie mogą pogodzić się z nowymi warunkami, w jakich się znaleźli. Poznaniacy zostawili duże, dobrze urządzone gospodarstwa, pięknie umeblowane mieszkania, a tu zastali brudne, często zawilgocone, ciemne o małych okienkach chaty. Tam mieli brukowane podwórza i drogi, tu kałuże i błota* – pisał Z. Waldowski.

Natomiast ze wspomnień Polaka - Poznaniaka, który zamieszkał w Malinówce, ówczesnej gminy Bukowa z siedzibą w Sawinie – wysiedleńca z Kraju Warty¹¹, poznajemy bliżej okoliczności wysiedlenia i drogę jaką przebyli wysiedleńcy póki przybyli w okolice Chełma.

Pierwsze wysiedlenia nastąpiły na początku grudnia 1939 roku objęły rolników, kupców, przemysłowców. Wywieziono ich do więzienia we Wronkach. Po tygodniu zaś do Jędrzejowa (świętokrzyskie) na około 3 miesiące.

Pozostaliych później; Wspominających zaś - 24 września 1940 roku. W ciemną noc członkowie SS¹² zapukali do do okna. Po wejściu gestapo wyczytało rozkaz do wysiedlenia. Wyznaczonymi furmankami zawieziono wysiedlonych do kościoła w pobliskiej miejscowości. Tutaj, w kościele, Niemiec w mundurze wszedł na ambonę i wygłosił przemówienie w języku polskim, którego jako dziecko nie rozumiałem. Po chwili Niemcy wywołali wszystkich mężczyzn przed kościół i kazali wsiadać do czekającego autobusu. Oddzielono ich od kobiet i dzieci, od rodzin. Wśród kobiet i dzieci rozległ się ogromny płacz. Nikt nie wiedział jak potoczą się dalsze losy. Po jakimś czasie podjechał znowu autobus. Odjechały w nim kobiety i dzieci. Zawieziono ich do Pniew. Rodziny spotkały się, byli tutaj mężczyźni, którzy już ładowali się do wagonów. Załadowany pociąg jechał w kierunku Poznania. Po drodze doczepiano kolejne wagony z wygnańcami i nadal jazda w nieznaną. Wygnańców przywieziono do obozu w Łodzi. Były tam stare budynki fabryki płótna z resztkami urządzeń, ale bez maszyn. Przywiezionych zakwaterowano w tych budynkach. Na posadzce, w hali, były pozbijane z desek койce, oddzielne dla każdej rodziny, wysłane słomą, na której się spało. Po hali, przejściami, ciągle przechadzali się niemieccy strażnicy. Pilnowali porządku. Jakaś słomka czy kłosa poza kojcem powodował awanturę i alarm w obozie. W części hali znajdował się „czyściec”. Tutaj: pierwsze trzeba było wyłożyć na stół, na którym leżał pejcz, a obok siedział essesman lub essesmanka, pieniądze i posiadane przedmioty ze złota. Przeprowadzano też rewizje. Zabierano kożuchy, wartościową odzież, ubrania, cenne przedmioty. W zamian urzędnik wypłacał każdej osobie po 20 złotych, były to już polskie pieniądze, które były w obrocie na Lubelszczyźnie.

Po „oczyszczeniu” wygnańców, po południu zaprowadzono wszystkich na stację kolejową. Tu czekały wagony osobowe. Wkrótce po ulokowaniu się, pociąg ruszył w nieznanym kierunku. Podróże odbywały się nocą. Układ był taki, że pociągi, do Łodzi przyjeżdżały nocą co dwa dni i podobnie co dwa dni odjeżdżały transporty z wygnańcami. Na stacjach postojoych wolontariusze Czerwonego Krzyża rozdawali chleb, kawę i kostkę marmolady. Pewnego wczesnego ranka pociąg zatrzymał się. Okazało

1 Historyczne określenie państwa niemieckiego.

2 *Obserwator Kaźmiński*, nr 4/150, Biuletyn Informacji Publicznej.

3 Z. Waldowski, *Pamiętniki z lat wojny i okupacji 1939 – 1945*, T. I, zapis z dnia 4. 08; str. 272. Wyd. TAWA 2015.

4 Osoby pochodzenia niemieckiego, mieszkające poza Rzeszą, nie posiadające obywatelstwa ani niemieckiego, ani austriackiego.

5 Ibidem; zapis z dnia 8.09.1940; str. 284.

6 Ibidem; zapis z dn. 16. 09 1940, str. 288; zapis z dn.17. 09.1940, str. 289.

7 Ibidem; zapis z dn. 22. 09.1940, str. 292.

8 Z. Waldowski, *Pamiętniki z lat...*

9 Ibidem.

10 Kronika parafii Ruda-Huta.

11 *Gazeta Sawiniana*, nr 2,3,4, (71)/ 2022; M. Dederko *Życie wygnańców z Wielkopolski we wsi Malinówka...*

12 Oddziały do wykonania specjalnych zadań.

się, że na stacji Chełm Lubelski. Dla tutaj przybyłych utworzono obóz przejściowy w niedokończonym budynku, obecnie zwanego „gmachem”, w kilku salach mających okna i drzwi. W salach, podobnie jak w Łodzi, były zagrody z desek wyścielone słomą. Wyżywienie było zawsze to samo. Rano i w obiad była kasza, a wieczorem kawałek chleba i trochę marmolady, i zwykła kawa. Najważniejsze było to, że nie było rygoru, można było wyjść i nikt nie krzyczał.

Co dwa lub trzy dni przychodził jakiś urzędnik i wyczytywał nazwiska ludzi, którzy mieli opuścić ten obóz. Wozami, które przywiozły Niemców z okolicy Chełma rozwożono poznaniaków do wyznaczonych miejscowości na gospodarstwa po wywiezionych Niemcach. W ten sposób wiele rodzin poznaniaków trafiło na tereny obecnej gminy Ruda-Huta, złożonej z fragmentów ówczesnych gmin Bukowa, Krzywiczki, Staw, Świerże.

Kiedy Poznaniacy pojawili się w Leśniczówce, Poczekajce, Zarudni i okolicy, jako nieznanymi przybysze, byli bacznie obserwowani przez tutejszych mieszkańców.

Tutejsze zaś placówki podziemia, walczące z okupantem niemieckim, postawiły sobie zadanie: *Poznaniaków – przesiedleńców otoczyć opieką nawiązać stosunki przyjacielskie, zapraszać do odwiedzin, tłumaczyć, że to jest okres przejściowy, że nie wolno im się załamywać, że muszą przetrwać.* Natomiast działania członków podziemia, które będą prowadzili w tym zakresie, nie mogą doprowadzić do dekonspiracji tutejszej podziemnej organizacji.

Poznaniacy, w różnej ilości, zamieszkali we wszystkich miejscowościach obecnej gminy Ruda Huta, zajmowali domy i gospodarstwa po wysiedlonych Niemcach. Poniższy zapis dotyczący Marysina i Jamnego, wymienia wyjeżdżających do Vaterlandu Niemców i osiedlonych w ich gospodarstwach Polaków¹³. Marysin: w gospodarstwie Asmusa Rudolfa (wyjechał do Vaterlandu 1940 r.) zamieszkał poznaniak Stefan Marciniak z Zakrzewic, pow. Śrem; wyjechał w 1945 roku. W gospodarstwie Asmusa Gustawa (wyjechał w 1940 r.) tutaj mieszcili się dom modlitwy, zamieszkała Regina Linette z ojcem Stanisławem Kapuścińskim, mąż Reginy przebywał w oflagu; wyjechali w 1945 roku. W gospodarstwie Guderianów – matka z trzema synami (wyjechali w październiku 1940 r.), zamieszkali w części domu Mleczak Stanisław i Bolesław, w drugiej Michalak; wyjechali w 1945 roku. W gospodarstwie Guderiana Gotfryda – kantora, kościelnego śpiewaka (wyjechał w 1940r.), zamieszkał Jan Suchora z Zakrzewic, wyjechał w 1945 roku. W gospodarstwie Grinke Teofila i wdowy Radoms z córką Lidą (wyjechali w 1940r.), w części po Teofilu zamieszkał Stefan Anioł z rodziną, w części po wdowie, zamieszkała Bujalska, wyjechali w 1945 roku. Teść Anioła Graś zamieszkał w Leśniczówce. W gospodarstwie Sztrunk – wdowy i jej dwu zięciów Janca i Krygiera (wyjechali w 1940r.), zamieszkał Jankowski z Gostynina, wyjechał w 1945 roku. W gospodarstwie Zajdlitza (wyjechał w 1940r.), zamieszkali Jan i Stanisław Szurlejowie. Stanisław – kawaler Krzyża Virtuti Militarii zmarł 22 lutego 1943r. (akt zgonu 9/1943) pochowany na cmentarzu w Rudzie – Hucie. Jan wyjechał w 1945 roku. W gospodarstwie Kurca (wyjechał 1940r.), zamieszkała Helena Militowska, wyjechała w 1945 roku. Na terenie Marysina mieszkali też: Derling, w 1938 sprzedał gospodarstwo. Wyjechał do Chełma. Rychter Gotfryd, w 1938 sprzedał gospodarstwo. Kielbert, w 1939 sprzedał gospodarstwo. Jamne: w gospodarstwie Guderiana Juliana (wyjechał w 1940r.), zamieszkał Adamski Piotr, wyjechał w 1945 roku. W gospodarstwie Guderiana Gotlieba (wyjechał w 1940r.), zamieszkał Adamski (brak imienia), wyjechał w 1945 roku. W gospodarstwie Wicke Zamel (wyjechał w 1940r.), Dozdawa Jan z Czarnkowa k. Poznania, wyjechał w 1945 roku. W go-

spodarstwie Moritz (brak imienia) – wdowa z 5- gmiem dzieci (wyjechali w 1940r.), zamieszkał Kocierz Jan, wyjechał w 1945 roku. W gospodarstwie Szmitke Adolfa z dziećmi Joanną i Herbertem (wyjechali w 1940r.), zamieszkał Gardas (brak imienia), wyjechał w 1945 roku. Mieszkał tutaj jeszcze w lepiance z gliny Glutt (wyjechał w 1940r.) nDobryłów: w gospodarstwie Jana Ryla - Olendra (wyjechał w 1940r.), zamieszkał Pedroch Walenty z córkami Walentyną i Eugenią, wyjechali w 1945 roku.

Bieg światowych wydarzeń, przebieg II wojny światowej spowodowały, że w 1945 roku zlikwidowano Warthegau, niemieccy osiedleńcy opuścili te ziemie.

Na jego tereny do własnych gospodarstw, zaczęli wracać poznaniacy – wygnańcy, którzy przeżyli wojnę na terenie obecnej gminy Ruda - Huta.

Wyjeżdżający z Karolinowa, w 1945 roku Poznaniacy pozostawili po sobie pamiątkę - krzyż drewniany, z tabliczką o treści: *Na pamiątkę/ dziękczynną/ za szczęśliwe przetrwanie wojny/ wznieśli/ w Kol. Karolinów wysiedleńcy z Zachodu/ w dniu 25 lutego/ 1945 r.*¹⁴.

Pozostałe po poznaniakach niemieckie gospodarstwa, ówczesne władze przekazały ocalałym z „rzezi wołyńskiej” Polakom, którzy przybyli w te okolice.

Wspominała Helena Popek z d. Szwed: *Ostatecznie zamieszkaliśmy w Karolinowie koło Chełma, gdzie dostaliśmy ponemieckie gospodarstwo. Najpierw przydzielono je poznaniakom, których Niemcy wygnali na początku wojny, ale w 1945r. oni wrócili na swoje, a my weszliśmy na ich miejsce*¹⁵.

*Ze stacji (kolejowej Ruda (Opalin) udałem się pieszo do Marysina, a ściślej na Jamne*¹⁶ *do swoich Rodziców, którzy gospodarowali na zajęтым ponemieckim gospodarstwie rolnym, opuszczonym w roku 1945 przez poznaniaków -Wspomina Tadeusz Borowski z Leśniczówki*¹⁷.

Antoni Francki

Ruda-Huta, czerwiec 2023 r.

Autor dziękuje p. **Tadeuszowi Borowskiemu** za udostępnienie części materiałów.

Źródła:

H. Popek, *Błogostawiona wieś*; opr. i red. Leon Popek. Wyd. IPN Warszawa 2020.

J. Borowski, *Z Opalina do Marysina – wspomnienia*; opr. M. i T. Borowscy. Wyd. TAWA Chełm – Ruda-Huta 2022.

M. M. Dederko, *Życie wygnańców z Wielkopolski...*; *Głos Sawinian*, 234 (71)/ 2022.

¹⁴ W tym dniu opuścili Karolinów.

¹⁵ Helena Popek, *Błogostawiona wieś*; wyd. Polihymnia, Lublin 2020, str. 358 – 359.

¹⁶ W przeszłości niewielka wieś w dobrach Hniszowa, obecnie część Marysina.

¹⁷ Józef Borowski, *Z Opalina do Marysina – wspomnienia*; wyd. TAWA, Chełm – Ruda-Huta, str. 236.

Koncert zespołu Rdza

14 kwietnia 2023 r. w sali widowiskowej Huty Kultury odbył się koncert hard rockowego zespołu „Rdza”.

Licznie zgromadzona publiczność miała niepowtarzalną okazję wysłuchać autorskich utworów zespołu takich jak: „Gladiator”, „Wilki”, „Pierwsze wzruszenia”, czy „Babcia cyk”. Po koncercie można było wziąć udział w losowaniu gadżetów, które ufundował zespół „Rdza”. Płytę wylosował **Andrzej Suchocki**, koszulkę **Agnieszka Suszczyk**, kubek **Anna Sadowska**. Zespół „Rdza” tworzą: **Krzysztof „Żaba” Kostrubiec** - gitary, **Jarosław „Baba” Bataszew** - klawisz, **Jarek „Grzywka” Grzywaczewski** - bas, **Tomasz Jeleń** - perkusja **Mariusz Madera** - śpiew.

Organizatorem tego wydarzenia był Gminny Ośrodek Kultury w Rudzie-Hucie.

Iwona Matejuk

Koncert podsumowujący sezon

22 czerwca 2023 r. w sali widowiskowej Huty Kultury odbyło się podsumowanie sezonu zajęć warsztatowych organizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w Rudzie-Hucie.

Otwarcia koncertu, przywitania licznie zgromadzonej publiczności oraz wszystkich grup warsztatowych dokonali **Iwona Borodej** i **Marcin Woszczewski**.

Następnie Wójt Gminy Ruda-Huta **Kazimierz Smal** podziękował instruktorom za pracę z dziećmi i młodzieżą wręczając im dyplomy i drobne upominki: **Marianowi Skibie** za prowadzenie warsztatów instrumentalnych i wokalnych, **Martynie Dubij** za zajęcia sportowe - crossfit, **Robertowi Wróblewskiemu** za warsztaty fotograficzne, **Sabinie Englot** za warsztaty tańca jazzowego oraz **Marcinowi Woszczewskiemu** za warsztaty teatralne. W dalszej części nastąpiła prezentacja umiejętności zdobytych na warsztatach w sezonie 2022/2023.

Jako pierwszy wystąpił zespół instrumentalistów: **Jakub Zwierzyński** zagrał na keyboardzie utwór pt.: „Zimny Drań”, melodię z filmu „Pieśniarz Warszawy”, **Antoni Dziaduk** na keyboardzie zagrał melodię z filmu „Ojciec chrzestny”, **Jakub Borodej** na keyboardzie zagrał utwór pt. „W Hawajską noc”, **Michał Nadolski** na akordeonie wykonał utwór pt. „Taniec tyrolski”, **Gabriel Nadolski** zagrał na akordeonie utwór pt. „Taniec chłopski”.

Zespół Zespół wokalny w składzie: **Maja Dziechciaruk**, **Maja Ko-**

złowska, **Julia Panasiuk**, **Amelia Molenda**, **Vanessa Śliwińska**, **Klara Psuja**, **Julia Kantyka**, **Jakub Zwierzyński**, **Mateusz Lewczuk** wykonał trzy utwory: „Serwus, Panie Chief”, „Miłość rośnie wokół nas”, i „Do grającej szafy grosik włóż”.

Grupa fotograficzna w składzie: **Tomasz Lipiński**, **Filip Maksymiuk**, **Vanessa Śliwińska**, **Amelia Wróblewska**, **Maja Bierut** swoje prace przedstawiła w formie prezentacji zdjęć wykonanych podczas zajęć pod czujnym okiem instruktora **Roberta Wróblewskiego**.

Podczas pokazów tanecznych zaprezentowały się dwie grupy. Grupa młodsza to: **Roksana Niedźwiedzka**, **Wiktorja Urbańczyk**, **Zuzanna Niedźwiedzka**, **Martyna Wachulska**, **Amelia Łygas**, **Julia Onyszko**, **Agata Wilkos**, **Hanna Wilkos**, **Klara Psuja**, **Wojciech Wawron**. Choreografia, którą zatańczyli nosi nazwę „W królestwie motyli”.

Grupa starsza, czyli: **Klara Dąbrowska**, **Zuzanna Tulikowska**, **Julia Dąbrowska**, **Matylda Zacharczuk**, **Zuzanna Dyczko**, **Gabriela Korzeniewska**, **Zofia Sołtys**, **Kornelia Pawłowska**, **Kamila Cenkiel**, **Maja Rozmarynowska**, **Antoni Dziaduk**, **Wojciech Sitarz**, **Gabriel Nadolski**, **Michał Nadolski**, zatańczyła choreografię pt.: „Przerwa w korporacji”.

Po każdym pokazie instruktorzy wręczali swoim podopiecznym słodkie upominki ufundowane przez Gminny Ośrodek Kultury w Rudzie-Hucie.

Iwona Borodej

Koncert „Legendy polskiego rocka”

19 maja 2023 r. w sali widowiskowej Huty Kultury odbył się koncert w wykonaniu **Janusza Pruniewicza**, zatytułowany „Legendy polskiego rocka”.

Artysta wykonał największe hity zespołów: **Dżem**, **Perfect**, **Lady Pank**, **Budka Suflera**. Licznie zgromadzona publiczność miała niepowtarzalną okazję wysłuchać słynnych utworów: „Sen o Wiktorii” - Dżemu, „Noc komety” - Budki Suflera, „Tańcz głupia, tańcz” - Lady Pank, „Chcemy być sobą” - Perfekt.

Po koncercie można było wziąć udział w losowaniu „Wymień Bilet”. Uczestnicy koncertu mogli wygrać dwie wejściówki na spektakl Teatru Nemno pt.: „Życ”. Wejściówkę wylosowała **Iwona Kozłowska** i **Wojciech Walczuk**.

Organizatorem wydarzenia był Gminny Ośrodek Kultury w Rudzie-Hucie.

Iwona Matejuk

Wydawca: Biblioteka Publiczna Gminy Ruda-Huta, ul. Targowa 9, 22-110 Ruda-Huta, e-mail: biblioteka@ruda-huta.pl, www.biblioteka.ruda-huta.pl; **Grupa redakcyjna:** Iwona Borodej, Barbara Humeniuk, Marta Kordas, Paweł Maśluch, Andrzej Niemiec, Jarosław Walczuk; **Skład:** Marta Kordas; **Druk:** „A3 Drukarnia” Przemysław Litwiniuk, ul. Krzywa 42, 22-100 Chełm.